

Durmuş Hocaođlu

Türkiye'nin Potansiyeli

Türkhaber., Yıl: 1., Sayı: 028., 21.10.2002-24.10.2002 (Pazartesi-Perş)., s.20

Durmuş Hocaođlu, *Türkhaber* Yazıları Sıra No: 28

Künye:

- Hocaođlu, Durmuş., “Türkiye'nin Potansiyeli”., *Türkhaber.*, Yıl: 1., Sayı: 028., 21.10.2002-24.10.2002 (Pazartesi-Perş)., s.20

NOT I: *Türkhaber'in* bu sayısı, kural dışı bir tarihte yayınlanmıştır.

NOT: II: Bu makale, dergide, “Durmuş Hocaođlu” adıyla değil, sehven, “Mehdi Ergüzel” adıyla yayınlanmıştır.

TÜRKHABER

Ülkemiz, uzunca bir müddetten beri, “ne olacak bu memleketin hâli” ibâresinin bir espri olmaktan çıkıp beyin kanatan heyûlânî bir suâlê dönüştüğü ağır bir buhran ortamından geçiyor; her geçen gün biraz daha kötüye gitmekte olduğumuzu söylemek abartılı ve yanlış bir iddia olarak görülmemelidir. Vâkıa insanlarda umûmiyetle mâziye karşı bir hasret duyma, geçmiş zamanları hasretle yâdetme ve gününü beğenmeme eğilimi her zaman vardır, fakat bu öylesi bir şey değil. Kezâ, bu memleketin ve bu milletin başı hiçbir zaman dertten kurtulabilmiş değildir; fakat içinde bulunduğumuz vaziyet, “bizler daha nice kötü günler gördük” diyerek kendimizi tesellî edeceğimiz türden değil. Evet, filhakîka, bizler neler gördük; ya da neler görmedik ki? Sâdece şu anda biz ber-hayat olanların görüp-geçirdikleri dahi başlıbaşına bir destandır desek sezâdir.

Ancak şimdiki ahvâl ve şerâit, bunların hiçbirisine benzemiyor. Nemiz var ki denebilir: Hamdolsun, harp yok, darp yok, işgal altında bulunmuyoruz; Boğaz'da müstevlî ecnebî zırhlıları demir atmış değil; onbeş sene müddetle güzel yurdumuzu kana bulayan etnikçi isyânın beli kırıldı; evlâdını okuluna gönderen annelerimiz yirmi küsur yıl önceki gibi ciğerpârelerini pencerelerde heyecanlı ve endişeli gözlerle beklemiyor. Saymaya devam edelim: Kıtlık yok, henüz istisnâî birkaç örnek hâricinde “aç mezârî” yok; iyi-kötü herkesin başını sokacağı bir yuvası var ve meselâ Mısır ve Hindistan benzeri birçok ülkede olduğunun aksine kabristanları mesken tutmuş — öyle birkaç garîban değil — milyonlarımız ve hattâ, dahası, birçok batılı ülkede olduğunun aksine, sokaklarda “karton evler”de yatan büyük kitlelerimiz de yok; pek matah bir şey sayılmaz ama yine de iyi-kötü çalışan bir demokrasimiz var; ekonomik krizlerimize ve sıkıntılarımıza rağmen birçok ülkenin belki yüz yılda yakalayamacağı bir seviyemiz dahi var; her şeye rağmen topraklarımız şöyle ya da böyle ekiliyor, işsizliğin ayyûka çıkmış olmasına rağmen bir yandan hâlâ diplerde, derinlerde belirli bir hayâtîyetini muhafaza eden “Derin Türkiye” sâyesinde, diğer yandan geleneklerimizin büyümlü gücü olan “dayanışma” sâyesinde ve de ilâveten, hâlâ herşeye rağmen sayıları ve güçleri git-gide azalmakla berâber direnen, üretmeye, zenginlik ve kaynak yaratmaya devam eden dürüst ve kahraman insanlar sâyesinde yıkılmadık, iyi-kötü ayakta durabiliyoruz. Şu

hâlde, Büyük Kriz'e rağmen düşmüş bulunduğumuz 2000 Dolar fert başına millî geliri hayâl bile edemeyen ülkelere bakıp "buna da şükür" demek varken bu şikâyet niçin? Bir yiyip bin şükredelim!

Eğer mes'ele bu kadarcık basit veya basite ircâ edilebilir vasıfta olmuş olsaydı, hepsi de doğruluk payı taşıyan bu yürek ferahlatan düşüncelere herhangi bir îtiraz câiz olamazdı; elbette nîmetlerimize binlerce kere hamdolsun! Binlerce kere hamdolsun ki, hâlâ bu topraklar bir Türk-İslâm beldesi, hâlâ semâlarımızda ezanlarımız okunuyor ve bayrağımız dalgalanıyor ve halâ bu canlar bu bedenlerde! Bu devlet ve bu vatan öyle kolay-kolay iki tırnak arasında ezilebilir mi? O hâlde ne gam?

Ancak, mes'ele bir yanıyla bu kadar yalın ve bu kadar basit ve bir yanıyla da görüldüğünden çok daha karmaşık. Aslında problem tam da bu noktada zuhûr etmekte: Her hususta muazzam bir potansiyele sâhip olan bu millet, bu vatan ve bu devlet, için-için tutuşmuş kömürler gibi yanıyor ve çürüyor. Problemin basit tarafı şu: Türkiye hemen her hususta muazzam bir potansiyele sâhip; karmaşık tarafı da şu ki, üst-üste binmiş problemler yumağı, bu potansiyelin aktüel hâle dönüşmesine engel oluyor; hattâ onu daha da karmaşık hâle getiriyor; için-için yanması ve çürümesi bundan. Ve mes'elenin en ağır tarafı da, çürümenin ve yanmanın bir iç kanama gibi olması; fâcia hariçte görüldüğünden daha derin ve daha büyük ebadlarda.

İmdi; burada kullanmış olduğum "muazzam potansiyel" ibâresi ile kastettiğim, ekseriyetle yapıldığının aksine, ülkemizin henüz kısm-ı âzâmı âtil hâlde bulun(durul)an, değerlendiril(e)meyen yer altı ve yer üstü maddî zenginlikleri değil, onları da tazammun etmekle berâber, daha ileri, daha kapsamlı bir şey olan, içtimâî, mânevî ve kültürel potansiyeldir: Türkiye'de ve Türk İnsanı'nda, gerilmiş bir yayda sıkışmış bulunan potansiyel enerji benzeri hayli mühim, hayli ciddî bir birikim var; bu birikim tarihten geliyor, kültürle besleniyor, dünyayı algılayış ve kavrayışımızı şekillendiriyor, gelecek tasavvurlarımızı oluşturuyor ve üstelik durmadan kemmî olarak büyüyor; ancak, problem, sıkışan ve gerginleşen bu yaydaki potansiyel enerjinin rasyonel bir tarzda serbest bırakılarak kinetik hâle dönüştürülebilmesi problemi olmaktadır. Yay sıkıştıkça sıkışıyor, potansiyel biriktikçe birikiyor, fakat her ne oluyorsa oluyor, "potansiyel" (bil-kuvve, en puissance) hâlden "aktüel" (bil-fiil, en acte) hâle münkalib olamıyor. İşte bu çok ciddî bir tehlike, veya başka türlü ifade edildikte, asıl tehlike burada; aşırı derecede, esneklik sınırını tecâvüz edecek derecede sıkış(tırıl)an her yayın başına gelecek olan mukadder âkıbet onun da başına gelebilir: Birikmiş o muazzam potansiyel enerji, en irrasyonel, en kötü şekilde boşalırabilir: Kırılır! Bouterweck'in dediği gibi: "**Aşırı derecede bükülen bir kamyş kırılır.**"

Türkiye bu şekilde bir tehdit ve tehlike ile karşı-karşıya: Birikmiş o muazzam potansiyel, rasyonel bir boşalma yapamadığı için yayın kırılması gibi vahîm bir sonuca doğru gidiyor ve bu tehdit ve tehlike de asıl olarak dışarıdan değil içeriden geliyor; bu ülkenin kendisi kendi felâketini üretiyor.

Türkiye'nin birikmiş olan bu potansiyeli ile yöneldiği hedefi kısaca, "**düşük şiddetli devrim**" olarak nitelendiriyorum ve iddia ediyorum ki: Türkiye, bir "devrim süreci" yaşamaktadır. Bizler, bütün Türk Milleti, fiilen yaşanmakta olan bir devrimin tam içerisinde bulunmaktayız. Bu devrim, yeni başlamış değildir; kökü çok derinlerdedir; son zamanlarda vukua gelen günlük hâdiselerin, politik dalgalanmaların büyük bir çoğunluğu ile doğrudan bir ilgisi yoktur. Bunun yanında belirtilmesi gereken en önemli karakteristik niteliklerinden birisi, Devrim'in, uzun bir süreye yayılmış, hızının yavaş, şiddetinin (magnitüd) düşük olması olup, sathî bir bakışla hemen dikkatleri çekmemesi ve dahi bizim onu "düşük şiddetli" olarak isimlendirmemizin asıl sebebi de budur.

Bu konuda tezim ezcümle şöyle: Bu memleket ve bu millet, her türlü olumsuzluklara rağmen, hâlâ büyük, hattâ çok büyük; bir devrimi tetikleyecek ve motoru olacak kadar büyük; ama bu büyüklük esas îtibâriyle, sıkışmış bir yay misâli, henüz tam olarak açığa çıkamamış, aktüel hâle dönüşememiş potansiyelinde ve şâyet bu potansiyel rasyonel bir tarzda bilfiil hâle dönüştürülebiyecek olursa Bizler, Biz Türkler dağları yerinden söküp atarız! “Devrim” ile bir kastettiğim de budur.

Lâkin bunun için iki şartın ankarîbüzzaman ve bilâ noksan te’min ve tedârik edilmesi icap etmektedir ki bunlar aynı zamanda yaydaki potansiyelin rasyonel bir şekilde boşalmasına mâni’ olan ve onu kırılma raddelerine kadar gerdiren iki tehdit kaynağının da bizzat ve bizatihî kendileridir: **Siyâset** ve **İntelijansiya**. Yâni daha anlaşılır bir dil ile söyleyecek olursak, Türkiye’nin ve Türk Milleti’nin önünü açacak olanlar aynı zamanda önünü kapatanlardır!

Zîra, her türlü büyük devrimsel dönüşümler asıl sonuçlarını ancak kendi yarattığı intelijansiyası ile siyâsete yönelerek alır; hiçbir devrim, en iyisinden ve en rafinerisinden, en güçlü ve en ihlâslısından bir intelijansiyası ve siyâseti olmadan, kendisini en muktedirâne siyâsete taşımadan sâdece ve yalnız Halk’a yaslanmakla, sâdece ve yalnız “haklı” olmakla, asla hedefine vâsıl olamaz; aksi hâlde, Devrim, ya yatağında boğulur ya da dejenere olur. Spartacus’un hürriyet ve istiklâl için ayaklanması toplumun tabanında büyük bir mâkes bulmuş olmasına rağmen, iki büyük kusûru yüzünden yatağında boğuldu: Bütünüyle kölelerden oluşan bu kitlenin entellektüeli ve siyâsî gücü yoktu. Hristiyanlık ise “alt”tan gelen bir devrim olarak başarıyı yakaladı; ama dejenere oldu; zafere ulaştığında ne yazık ki artık sâf kimliğini kaybetmiş ve Şirk’e batmış bulunuyordu; çünkü çok uzun süren mücâdelesinde kendi intelijansiyasını yetiştirebilme ve siyâsî güç kazanabilme konularında çok gecikmişti.

İmdi; Türkiye’de toplumun bütünüyle kendi insiyâkleri ile yürütmeye çalıştığı bu düşük şiddetli devrim de, iki şeâmetli âkıbetten birisine mâruz kalmak üzeredir: Ya bir spartakist hezîmet ya da bir hristiyânî dejenerasyon. Çünkü, Devrim’in tabanı ve motoru Türk Halkı’dır; ancak, ne güçlü ve muktedir bir intelijansiyası ve ne de siyâsetçisi vardır.

İşte Türk(ie) intelijansiyası ve işte Türk(ie) siyâseti ve siyâsetçisi; her ikisi birbirinden kötü!

★ ★ ★

Yine de şu ândaki hâlimize binlerce kere şükretmeye devam edelim; zîra korkum odur ki, çok daha kötü günler görebiliriz.

